

POSTANOWIENIE

Dnia 24 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa „T.” spółka jawna w M.
przeciwko L. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
w B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 24 marca 2022 r.,
zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 8 lipca 2021 r., sygn. akt V AGa (...),

- 1) oddala zażalenie,**
- 2) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie
w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 grudnia 2020 r. Sąd Okręgowy w G. utrzymał w mocy nakaz zapłaty tego Sądu z dnia 13 maja 2019 r. wydany w postępowaniu nakazowym w sprawie IX GNc (...) z powództwa „T.” sp. j. w M. przeciwko L. sp. z o.o. w B., w części co do kwoty 165.323,27 euro wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty: 39.014,15 euro od dnia 14 września 2019 r.; 42.057,07 euro od dnia 18 grudnia 2019 r.; 41.763,75 euro od

dnia 18 grudnia 2019 r.; 42.488,30 euro od dnia 18 grudnia 2019 r. oraz co do kosztów sądowych i kosztów zastępstwa procesowego orzeczonych tym nakazem (pkt I), a w pozostałym zakresie nakaz zapłaty uchylił i umorzył postępowanie (pkt II) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt III).

U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że pozwana nie zapłaciła za dostarczony jej produkt seropodobny zgodnie z umową sprzedaży (art. 535 k.c.). W toku postępowania zarzuciła wprawdzie, że dostarczony jej towar był niepełnowartościowy ale nie skorzystała z uprawnień z rękojmi za wady (art. 560 § 1 i art. 561 § 1 k.c.) ani nie dokonała skutecznie potrącenia odszkodowania w kwocie 126.497, 10 euro z wierzytelnością wzajemną powódki (art. 498 k.c.). Brak bowiem dowodów by pozwana doprowadziła do potrącenia przedprocesowo, a oświadczenie o potrąceniu zgłoszone w toku postępowania zostało doręczone pełnomocnikowi, który nie miał umocowania do odbioru materialnoprawnych oświadczeń woli.

Mając na względzie, że pozwana nie kwestionowała faktu zawarcia umowy sprzedaży ani dostarczenia jej towarów objętych pozwem a koncentrowała się wyłącznie na posiadaniu przez towar wad uniemożliwiających jego uznanie za pełnowartościowy, Sąd Okręgowy dopuścił jedynie dowód z części dokumentów, a pominął wszystkie zawnioskowane przez strony dowody z zeznań świadków i stron, a także zgłoszone przez pozwaną dowody: z dokumentów mających potwierdzać nieskutecznie zgłoszony zarzut potrącenia, z opinii biegłego z zakresu technologii żywności ewentualnie z zakresu produktów mleczarskich na okoliczności związane z wadliwością dostarczonego towaru oraz o zobowiązanie producenta do przedłożenia próbek towaru. Uznał je za nieistotne dla rozstrzygnięcia sprawy wobec niezgłoszenia przez pozwaną skutecznie roszczeń związanych z niezgodnością towaru z umową.

Wyrokiem z dnia 8 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) orzekając na skutek apelacji pozwanej uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

U podstaw rozstrzygnięcia legło stwierdzenie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy błędnie przyjmując, że pozwana nie zgłosiła skutecznie zarzutu potrącenia (art. 386 § 4 k.p.c.). Nie dostrzegł, że pełnomocnictwo, którym dysponował pełnomocnik powódki uprawniało go do przeprowadzenia rozliczeń z pozwaną, co oznacza, że miało w tym zakresie charakter materialnoprawny. Nie zwrócił także uwagi, że na rozprawie, na której był obecny wspólnik powódki uprawniony do jednoosobowej reprezentacji, zarzut potrącenia był podtrzymywany. W konsekwencji stanął na stanowisku, że pozwana skutecznie zgłosiła zarzut potrącenia a Sąd Okręgowy bezpodstawnie uchylił się od zbadania jego merytorycznej zasadności i wadliwie pominął zgłaszane w tym przedmiocie przez strony dowody.

Sąd Apelacyjny za trafne uznał także zarzuty naruszenia art. 556 w zw. z art. 560§ 1 i 3 k.c. w zw. z art. 60 k.c. i art. 61 k.c. Miał na względzie, że realizacja uprawnień z rękojmi może być dokonywana w każdy sposób, który dostatecznie ujawnia wolę składającego oświadczenie, w tym także konkludentnie. W konsekwencji przyjął, że jeżeli ustawa lub umowa nie wymaga zachowania szczególnej formy, oświadczenie kupującego o obniżeniu ceny może się wyrażać między innymi w odmowie zapłaty albo żądaniu zwrotu odpowiedniej części ceny ze względu na wady.

Wyrok ten zaskarżyła zażaleniem powódka, wnosząc o jego uchylenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie art. 386 § 4 k.p.c., polegające na niesłusznym uznaniu, że zachodziła konieczność uchylenia wyroku z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy.

W motywach zażalenia wskazała, że stanowisko Sądu Apelacyjnego o skutecznym zgłoszeniu przez pozwaną zarzutu potrącenia oraz konkludentnym wykonaniu uprawnień z rękojmi jest wynikiem błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz wadliwego zastosowania prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności przypomnienia wymaga, że zażalenie na orzeczenie Sądu drugiej instancji uchylające wyrok Sądu pierwszej instancji i przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania nie jest środkiem prawnym służącym badaniu materialnoprawnej podstawy zaskarżonego orzeczenia, a poza zakresem kontroli Sądu Najwyższego pozostaje prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego, co do *meritum*. Sąd Najwyższy w postępowaniu zażaleniowym bada jedynie prawidłowość dokonanego przez Sąd drugiej instancji wyboru między reformatoryjnym a kasatoryjnym sposobem rozstrzygnięcia sprawy (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2013 r., I CZ 5/13, OSNC-ZD 2014 r., nr 1, poz. 4 i z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, niepubl. oraz powołane w nich orzeczenia). Skarżący zasady tej nie respektuje zarzuty zażalenia i towarzysząca im argumentacja sprowadza się bowiem wyłącznie do zanegowania merytorycznego stanowiska Sądu Apelacyjnego. Zarzuty zażalenia dotyczące mającej mieć miejsce błędnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz wadliwych ocen prawnych w zakresie skutecznego zgłoszenia przez pozwaną zarzutu potrącenia, ewentualnie konkludentnego podniesienia roszczeń z rękojmi i konieczności przeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego, uchylają się zatem od kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym.

Pojęcie nierozpoznania istoty sprawy interpretowane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia, polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania przez ten Sąd materialnej podstawy żądania albo oceny merytorycznych zarzutów strony przy bezpodstawnym przyjęciu, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36, i z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2). Wykładnia językowa, systemowa i funkcjonalna tego zwrotu pozwala na przyjęcie, że wszelkie inne wady rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości), nie

uzasadniają uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Tego rodzaju braki w postępowaniu dowodowym i uchybienia prawu materialnemu popełnione w procesie subsumpcji powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym.

Argumentacja Sądu Apelacyjnego i jego zalecenia co do dalszego postępowania - wbrew stanowisku skarżącego - potwierdzają nierozpoznanie istoty sprawy w przedstawionym rozumieniu tego pojęcia.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi bowiem również w sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji nie zbadał zarzutu potrącenia i w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia - w tym zakresie - po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych i ocen prawnych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2017 r., I CZ 116/17, niepubl., z dnia 8 września 2017 r., II CZ 55/17, niepubl., i z dnia 18 czerwca 2015 r., III CZ 27/15, niepubl.). Przenoszenie w takiej sytuacji procesowej ciężaru konstruowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i dokonania oceny prawnej do sądu drugiej instancji wypaczałoby sens dwuinstancyjnego postępowania sądowego zagwarantowanego stronom w art. 176 ust. 1 Konstytucji (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2006r., V CSK 140/06, niepubl., z dnia 5 grudnia 2012r., I CZ 168/12, OSNC 2013, nr 5, poz. 68, z dnia 13 listopada 2014r., V CZ 73/14, niepubl., z dnia 22 maja 2014r., IV CZ 26/14, niepubl., z dnia 26 marca 2015r., V CZ 7/15, niepubl., i z dnia 7 października 2015r., I CZ 68/15, niepubl.).

Skoro - w ocenie Sądu Apelacyjnego – pozwana skutecznie zgłosiła zarzut potrącenia oraz podniosła roszczenia z tytułu rękojmi, to Sąd ten byłby zobligowany dokonać, po raz pierwszy, wszystkich kluczowych dla rozstrzygnięcia sprawy ustaleń, czego strony nie mogłyby już kwestionować w postępowaniu kasacyjnym (art. 398³§ 3 i 398¹³§ 2 k.p.c.). Sąd pierwszej instancji przyjmując *a limine*, że zarzut potrącenia i roszczenia z rękojmi nie zostały skutecznie zgłoszone, nie zbadał ich bowiem merytorycznie w żadnym zakresie. W okolicznościach sprawy istota sporu między stronami sprowadzała się wyłącznie do oceny zasadności zarzutów pozwanej dotyczących wadliwości dostarczonego towaru, do której Sąd pierwszej instancji nie odniósł się w najmniejszym nawet stopniu. W tej sytuacji

rację ma Sąd drugiej instancji, że zaniechania w zakresie poczynienia ustaleń faktycznych i oceny prawnej dotyczących podstawowych dla rozstrzygnięcia sprawy kwestii - czy towar będący przedmiotem umowy był wadliwy, a jeżeli tak w jakiej wysokości powstało roszczenie odszkodowawcze pozwanej, należy kwalifikować, jako nierozpoznanie istoty sprawy.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.)

Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił zgodnie z art. 108 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.